

SVOBODNA SLOVENIJA

Año (Leto) XVI (11)
No. (Štev.) 18.

“ESLOVENIA LIBRE”

BUENOS AIRES,
30. aprila (abril) 1959

Utrjevanje demokracije

V Argentini so imeli poklicni razširjevalci vznemirljivih novic v zadnjem času veliko opravka. Na vso moč so se trudili, da bi javnost čim bolj zbegali z novicami, da bo vsak trenutek izbruhnil nov prevrat. Izvedla naj bi ga opozicija s pomočjo enega dela vojske. Pri tem so omenjali podpredsednika v revolucionarni vladi admirala Rojas in njegovo izjavo proti sedanji vladi, za novimi uporniki naj bi pa stali Anglija in Sovjetska zveza. Anglija zato, ker da ne gleda rada, da se Argentina politično in gospodarsko vedno bolj naslanja na Severno Ameriko, Sovjeti pa zaradi tega, ker da se boje, da jim bo vlada z nastopi proti komunistom prekrizala njihove načrte v Južni Ameriki.

S temi vznemirljivimi novicami so časniki stopili pred moža, ki po svojem položaju mora biti informiran o vsem dogajanju v državi — pred notranjega ministra dr. Vitola. Ta jih je potolažil z zatrdilom, da je položaj v državi “absolutno normalen”. Novega državnega prevrata pa tudi ne bi mogla opravičiti nobena stvar. Dr. Vitolo je prepričan, “da ni resnega Argentince, ki bi se s takimi stvarmi ukvarjal”. Prevrat bi deželo “pahnil v zelo težke čase ter bi tudi prekinil proces ustavne normalizacije, izvrševanje civilne oblasti, se pravi oblasti, ki jo je izvolilo ljudstvo”. Pri tem pa je naglasil, da vlada razpolaga z zadostnimi sredstvi, da bi vsak poizkus motenja javnega miru lahko že v kali zatrla. Tako notranji minister dr. Vitolo.

Skoro istočasno je dal izjavo tudi predsednik Glavnega odbora vladne intransigentne radikalne stranke senator Alfredo García. Z ozirom na poostreno nastopanje opozicije proti vladi, je dejal, da so na delu “konspirativne sile”, ki imajo za cilj “zaključitev argentinskega nacionalnega in ljudskega procesa, ki je bil obnovljen leta 1958 ter ima sličnost z revolucijo 6. sept. 1930 proti vladi Hipolita Yrigoyena. Tedanji kandidati so bili prav tako deležni podpore vlade, kakor opozicionalni kandidati leta 1958. Pa so kljub temu doživeli poraz in se ne morejo sprijazniti s svojim položajem v opoziciji. Z vsemi silami se sedaj trudijo, da bi “zavrlj industrializacijo dežele in razvoj težke industrije, kakor tudi samopreskrbo s petrolejem in graditev hidroelektričnih central v notranjosti republike.”

Po tej izjavi časniki še vedno niso bili povsem na jasnem. Znova so stopili pred notranjega ministra, ki jim je ponovno zatrdil, da on kot notranji minister nima nobenih informacij o pripravljani zaroti, senator García je pa tudi vztrajal pri svojih izjavah.

Tiste dni je odpotoval v Evropo biv. predsednik vladne osvobodilne revolucije gen. Peter Aramburu. V Rio de Janeiro je imel razgovor s časniki. Njegove izjave so dale precej jasnosti o tem, na kateri strani so oborožene sile v Argentini. Gen. Aramburu je namreč dejal, da so peronisti v Argentini sila, ki razpada. Odkrito je tudi povedal, da so v Argentini ljudje povsem prepričani, da si bodo ustvarili lepšo bodočnost samo s takim gospodarskim sistemom, kakršen je sedaj, se pravi, svobodnim. Glede petrolejske politike predsednika dr. Frondizi je pa dejal, da je inozemski kapital v Argentini nujna. Njegovo potrebo ali nepotrebo pa je treba presojati šele po izmeri njegovih rezultatov.

Povsem odkrito in odločno besedo o sedanjem argentinskem notranjepolitičnem položaju ter o stališčih in nalogah oboroženih sil je pa izrekel državni tajnik za vojsko general Solanas Pacheco na konferencah, ki jih je imel 17. aprila v Vojaški akademiji v Campo de Mayo pri Bs. Airesu pozneje pa po vojaških garnizijah v provincah Salta in Jujuj, pred častniškim zborom ter vojaškimi poveljniki.

Na teh sestankih je izjavil, da so bili sklicani na njegovo željo in zahtevo, ker je zvedel, da so razne vznemirljive in potvorne novice nevojaške osebe razširile med vojsko. Priznal je tudi, da mu je znano, da je med vojaškimi krogi čisto upravičena kritika zaradi gotovih stvari, kot n. pr., da so komunisti v javni upravi dobili nekatera važna me-

Castrova Kuba

Okoli 1. maja pričakuje prihod v Buenos Aires kubanskega predsednika Fidela Castra. Zlasti ameriški severni in južni kontinent z zanimanjem zasledujeta razvoj tega mladega človeka, ki se je v zagriženi borbi proti Batistini diktaturi srečno prikopal do diktatorskega položaja na Kubi.

Pretekle dni je bil Castro na samopovabljenem obisku v USA. Zaradi neštetihih groženj proti njemu je imela zlasti nowyorška policija polne roke dela, da mu je zavarovala življenje. Castro je v USA dajal izjave na vse strani, med temi tudi nekatere zanimive in prirojene za Amerikance. Amerikance je seveda najbolj zanimalo njegovo nastrojenje in razmerje do komunizma, na kar jim je Castro odgovoril: “Ne skrbite glede komunistov. Njim je na Kubi nemogoče priti na oblast. Niso v moji vladi. Naj vas raje skrbi uspeh našega naroda. Mi smo demokracija”.

Zaradi takih in podobnih izjav proti komunizmu na sploh in proti komunistom na Kubi sami, sedaj Kubanci in z njimi ostali ameriški svet rado vedno pričakujejo, če bo Castro udaril po njih, ko se vrne s potovanja po USA, Kanadi in Argentini.

Kubanski komunisti so doživljali v svoji zgodovini mnogo uspehov in neuspehov, odkar je bil že od leta 1940 dalje njihov velik zaveznik Fulgencio Batista. Batista se je pozneje vrgel proti njim, toda po Castrovi revoluciji so se opomogli in se utrjujejo.

Komunistično vprašanje na videz Castra na Kubi ni mnogo zanimalo, toda v USA so mu v tem oziru postavili veliko vprašanj. Tam je Castro izjavljal, da nasprotuje komunizmu ali razredni diktaturi kakršne koli vrste. Prav tako je izjavil, da njegova vlada ni naklonjena komunistom ter je na vse načine skušal zmanjšati pomen infiltracije komunistov v njegovo vojsko in vla-

sta, dalje zaradi nekaterih gospodarskih poslov, ki niso bili dovolj razčiščeni. Zatem je pojasnjeval izredne okolnosti pod katerimi je prevzel pred letom dni sedanji položaj. Povedal je, da je bilo tedaj sklenjeno, da bo vojsko vodil edinole šef vojnega tajništva z ostalim poveljujočim osebjem brez slehernega vmešavanja kogarkoli. Sklenjeno je nadalje bilo, da v vojsko ne bodo znova sprejete v aktivno službo iz nje odstranjene vojaške osebe, državni tajnik za vojsko pa ne sme pripadati nobeni stranki in v vojsko ne sme nikdar prihajati politika.

Gen. Solanas Pacheco je zatem takoj naglasil, da nikdar ni pripadal, ne pripada in tudi ne bo pripadal nobeni politični stranki, služi pa samo koristim države in vojske. “Tudi ga ne morejo premamiti politične zvijače in spletke, kajti predobno nas je izučilo vse trpljenje in žrtve pod peronističnim režimom, da bi nas mogli sedaj znova prevarati.” Že pred 15 leti sem to dobro videl, ko so bili drugi še zaslepljeni. Vse težave je mogoče ozdraviti, ker pomenijo, da žive šefi in častniki v demokraciji. Če bi bil ta demokratski čut pri vseh, ne bi bili trpeli pod diktaturo. Toda biti je treba previden kot državljani in discipliniran kot vojak, kajti na delu so elementi, ki pretiravajo razne težave, samo, da bi pridobili oborožene sile države za koristi svoje stranke ali pa svoje osebne koristi. Prenašamo in bomo prenašali pritisk nekega mnenja, ki se vsiljuje in prav nič ne gleda na posledice. Prenesti ga, nikakor pa se mu ne podvreči, to mora biti naš delež za zakonito in demokratsko rešitev, ki jo zahteva položaj države. Ne smemo pozabiti, da so ljudje v nacionalnem pogledu izgubili smisel za razgovor in svobodno izmenjavo idej. Naravnega in strastnega nasprotja ne smemo nikdar zamenjati z razkrojem in neredom.”

V nadaljnjih izjavah je naglašal, da je “treba zavirati nestrpnost in se upirati z resnostjo ter odločnostjo nestrpnosti, ki z dobrimi ali slabimi nameni prihajajo nad nas z zahtevami ter ustvarjajo lažniv položaj nujnosti.” Tu je general Pacheco močno poudaril ugotovitev: “Ne pozabimo, da so prav tisti, ki danes od nas zahtevajo rešitev z oboroženo silo,

do. Dejal je, da je KP na Kubi majhna in da je 98% Kubancev katolikov.

Toda doma na Kubi so mnogi Kubanci zaskrbljeni zaradi komunistične penetracije. Spominjajo se, da je peščica komunistov pred desetimi leti v Gvatemali pod vodstvom Jakoba Arbenza zgrabila oblast. Stvari so šle tako daleč, — predno so Arbenza vrgli —, da so n. pr. bolniki v državnih bolnišnicah dobivali z zajtrkom še komunistične pamflete na posteljo.

Komunisti na Kubi so, dokazujoč svoje lojalno sodelovanje, že na vse načine poskušali sprevreči sebi v prid Castrovo socialno revolucijo. Zlasti so poskušali dokazati Kubancem, da je samo USA tista, ki opozarja na komunistično nevarnost, to pa zato, da bi preprečila kubanskemu kmetu dosego socialnih pravic, ki mu jih je revolucija prinesla.

Čeprav je komunistov in njihovih sopoltnikov na Kubi po številu malo, pa se jim je posrečilo zavzeti strateške položaje v vladi in vojski. Nacionalistični del kubanskega tiska se je doslej velikokrat posluževal istih ali podobnih fraz proti tujim imperialistom, proti USA, itd, kakor komunistični, tako da je bilo težko razločevati med komunisti in nekomunisti. Komunisti so pazili, da so korakali vstrijc s Castrovim načrtom proti stavkam. Niso nasprotovali njegovemu poudarjanju zasebne lastnine in zasebnega kapitala za industrializacijo dežele. Komunisti v svojem tisku napadajo posamezne ministre, toda nikdar še niso napadli Castra.

Odločilni katoliški krogi na Kubi zagovarjajo Castrovo socialni program revolucije. Zaskrbljeno pa opazujejo komunistično infiltracijo v vojsko in vlado. Komunisti ali njihovi simpatizerji vodijo n. pr. pouk v vojaških šolah, imajo v svojih rokah vladno umetniško komisijo in so absolutni gospodarji v državnem kulturnem inštitutu. V vojaških

pred letom dni vpili, naj vojska odide iz vlade.”

Gen. Pacheco je nadalje izjavljal, da je “to kontradikcijo imel priložnost že ponovno ugotavljati v svojem vojaškem življenju. Priznava, da so težave in te težave prihajajo tudi pred vlado. Obstojajo tudi lahko različni pogledi za rešitev, toda z vso odločnostjo poudarja: “način akcije določa edino tajnik za vojsko, na katerega pada končno vsa odgovornost za vodstvo vojske.”

“Udeležba vojske pri reševanju socialnih sporov, ki ogrožajo notranji mir, je dolžnost, ki je neločljiva od njene naloge za ohranjanje miru. Na ta način z vso predanostjo služimo državi.”

V končnih izjavah je general Solanas Pacheco govoril o potrebah vojaštva in vojske ter o idealih, ki jo navdajajo, nato je pa svoje odločne izjave in ugotovitve zaključil takole:

“Končno želim opozoriti, da oborožene sile predstavljajo hrbenico države zaradi svoje predanosti, čuta za žrtve in nacionalne tenkočutnosti. Naj bo tistim, ki nas napadajo, prav ali ne: Dejstvo je, da republika danes počiva na njenih oboroženih silah. Ne moremo si dovoliti omahovanja niti dvomov. Imam zaupanje v bodočnost. Glede rešitve bistveno važnih narodnih vprašanj v vladi moja nepotrjevljivost želi hitrejšega postopka, toda napredek je viden in se izvaja načrtno. To so temeljna načela, ki služijo za vodilo v državnem tajnistvu za vojsko. Od vojaških oddelkov pričakujem požrtvovalnost in resnost ter zahtevam disciplino in pokornost, kajti od strnjivosti naše vojske zavisi v veliki meri usoda in blaginja domovine v težkih časih njene zgodovine.”

Kdor hoče presojati vznemirljive vesti, ki smo jih navedli v uvodu in ki krožijo po Buenos Airesu, mu bodo prinesle precej jasnosti v presojo sedanjega položaja v Argentini gornje izjave, danes v Argentini najbolj odločilnih ali pomembnih osebnosti, t. j. notranjega ministra, predsednika Glavnega odbora vladne stranke, bivšega predsednika revolucionarne vlade in sedanjega vojnega ministra. Pri razčlenjevanju teh izjav se slika položaja v Argentini pokaže v precej jasni obliki.

Sestanek odbora 21 v Buenos Airesu

Predsednik republike dr. Frondizi je v torek začel s slavnostnim nagovorom sestanek predstavnikov 21. ameriških držav za njihovo tesnejšo medsebojno gospodarsko povezavo in pomoč.

Ameriške države so leta 1948 ustanovile na konferenci v Bogoti svojo predstavniško Organizacijo ameriških držav. Ustanovna listina predvideva za to organizacijo dva foruma: konference predstavnikov 21 ameriških držav, ki se sestajajo vsakih 5 let, nekaj skupni parlament ameriških držav, in pa Svet ameriških držav, ki zaseda stalno v Washingtonu in ima značaj nekake skupne medameriške vlade. Tkzv. Odbor 21, ki sedaj zaseda v Buenos Airesu, je samo

silah so si priborili številne visoke položaje. Prav tako delajo z vsemi napori na tem, da si priborijo kontrolo delavskih sindikatov na volitvah, ki so napovedane za 1. maj. Komunistom tudi nihče ni prepovedal razširjati propagande in časopisja v vojaških središčih in učiti marksistično doktrino v vojaških šolah. Pritožbe protikomunističnih krogov proti takšnemu postopku so doslej ostale brez odgovora.

Največje komunistično glasilo je “Hoy”, ki je smelo zopet začeti izhajati po Castrovi zmagi 1. januarja t. l. Vlada objavlja oglase v tem listu prav tako, kakor v vseh drugih časopisih.

“Revolución”, glasilo Castrove revolucije, je objavilo že nešteto napadov na imperialiste, zlasti na USA, istočasno pa prineslo dolge članke komunistič-

Prvi nastop Herterja

Novi severnoameriški zunanji minister Christian Herter je v ponedeljek popoldne odletel iz Washingtona v Pariz na konferenco zunanjih ministrov zahodnih velesil, ki se je začela v sredo, 29. t. m. Herterja spremlja veliko število svetovalcev, večje, kakor je navadno spremljalo Dullesa. Herter si je hotel zavarovati hrbet doma s predlogom ameriškega kongresa, naj bi ga v Pariz spremljali tudi nekateri kongresniki, tako da ne bi bil sam odgovoren za potek in rezultat konference. Kongres mu te želje ni izpolnil in bo moral Herter sam odločiti ter sam odgovarjati za posledice.

Pariške konference se udeležujejo zunanji ministri USA, Anglije, Francije in Zahodne Nemčije. Na njej razpravljajo o predlogih, ki jih bodo dali sovjetom na vrhovni konferenci, ki naj bi se začela 11. maja v Ženevi.

Komunisti so sprožili sedanjo svetovno krizo, ko so zahtevali, da morajo za-

komisija omenjenega Sveta medameriških držav, ki je bila ustanovljena na pobudo brazilskega predsednika Kubičeka, da bi pripravil vse potrebno za tesnejšo gospodarsko povezavo 21 ameriških držav. Predsednik Eisenhower in tedanji am. zun. minister Dulles sta na ustanovitve tega odbora ki ima sedaj redno zasedanje v Buenos Airesu, takoj pristala.

Njegovo zasedanje je zelo važno, ker bo sprejeta vrsta sklepov, ki bo vse ameriške države gospodarsko še bolj zblizala. V ta namen bo na zasedanju podpisana tudi listina o ustanovitvi Medameriške banke, ki bo imela svoj sedež v Washingtonu.

ne zgodovine in literature. Glavni urednik je osumljen vsaj simpatiziranja s komunisti, toda je izjavil, da je samo “človekoljub”.

V prejšnji redni kubanski vojski ni bilo vojaških kuratov. V Castrovi vojski je bilo postavljenih več kuratov, ki so še vedno ostali na svojih mestih. Iz nekaterih vojaških edinic pa so jih odslavili.

V Castrovih vrstah se je borilo več komunistov med revolucijo. Toda koliko pomoči so komunisti v delavskih organizacijah dali revoluciji, je vprašanje. Povsem jasno je dokazano, da kubanska komunistična partija kot taka ni pomagala Castru, ko je ta med revolucijo pozival delavstvo in prebivalstvo na sploh v splošne stavke proti Batistine-mu režimu.

hodni zavezniki izprazniti Berlin. Po intenzivnih pripravilnih razgovorih pomočnikov zunanjih ministrov v Londonu, ki so se končali pretekli četrtek, se zavezniki še vedno niso sporazumeli, kako enotno nastopiti proti sovjetom. Nekateri opazovalci menijo, da so se zavezniki samo na pol sporazumeli o strategiji, ki jo bodo vodili na vrhovni konferenci. Največje vprašanje med njimi je problem evropske varnosti. Anglija je v tem pogledu najbolj popustljiva sila, ker je pripravljena sprijazniti se z zmanjšanjem zavezniških vojaških sil v Srednji Evropi, ne da bi istočasno odločno zahtevala odobritev zahodnega načrta za združitve obeh Nemčij. Amerikanci, Francozi in Zahodni Nemci pa vztrajajo na zahtevi, da morajo sovjeti istočasno pristati na njihove predloge o združitvi Nemčije.

Zunanji ministri komunističnih držav pa so se sestali na podobno konferenco v ponedeljek v Varšavi.

IZ TEDNA V TEDEN

Tragična smrt predsednika bolivijanske socialistične falange dr. Oskarja Unzaga de la Vega je dala bolivijanski politični emigraciji v raznih ameriških državah priložnost, da je svetovno javnost znova opozorila na nezdrave notranjepolitične razmere v tej državi. Izjave vidnih bolivijanskih političnih emigrantov soglašajo v ugotovitvi, da je zadnje dogodke v Boliviji pripravila sama vlada in da je nemogoče, da bi dr. Unzaga de la Vega kot praktičen katoličan izvršil samoumor. Po zatrjevanju bolivijanske opozicije je oborožena skupina delavske in kmečke vladne milice napadla dr. Unzaga de la Vega v trenutku, ko je bil s kakimi 30 svojimi prijatelji na poti v cerkev, kjer je bila naročena zahvalna maša za njegov tolstni dan. Vladni miličniki so svoje politične nasprotnike pobili z brzostrelkami. V Buenos Airesu je bivši bolivijanski predsednik dr. Herzog izjavil, da je že pred časom opozoril javnost, da vlada pripravlja tak zločin, predstavniki bolivijanske demokratske fronte v Čilu pa zatrjujejo, da je pok. dr. Unzaga de la Vega javno obtožil sedanjega bolivijanskega predsednika dr. Silesa Suazo, da je slepo orodje v rokah komunistične mafije in njenih oboroženih miličnikov. Za smrt dr. Unzaga de la Vega delajo odgovornega osebno predsednika republike in ministra njegove vlade Walterja Guevare Arce-a. V enakem smislu je dal izjavo pokojnikov prijatelj štefan Baciu v Braziliji. Tajništvo bolivijanske socialistične falange v Bs. Airesu je pa objavilo, da je vodstvo te

politične skupine v Boliviji po smrti dr. Unzaga de la Vega prevzel dr. Gutierrez, biv. kandidat za predsednika republike ter sedanji poslanec za mesto La Paz.

Pok. dr. Unzaga de la Vega je več zadnjih let preživel v emigraciji. Najprej v Čilu, ker mu Peron ni dovolil prihoda v Argentino, nato pa v Buenos Airesu, kamor je prišel s pristankom vladne osvobodilne revolucije. Pred zadnjimi volitvami v Boliviji se je vrnil v domovino ter je osebno prevzel vodstvo organizirane opozicije proti sedanji bolivijanski vladi. Tako doma, kakor v inozemstvu je užival velik ugled, zlasti zaradi svojih odločnih nastopov proti infiltraciji komunizma v posamezne južno ameriške države.

Panamska vlada je objavila, da se je v noči od petka na soboto na vzhodni obali izkrcala skupina 50 upornikov, ki jih je pripravil na vstajo biv. panamski veleposlanik v Londonu Roberto Arias. Vladne čete so tri upornike že prijele, ostali so se pa razbežali v gozdove in planine.

Liu Shao Chi je novi predsednik kitajske komunistične republike. Čeprav ga smatrajo za “moskovita” je tudi on ponovno kritiziral sovjetsko zadržanje, češ, da “ne razume položaja na Kitajskem”. Je odločen zagovornik industrializacije in komunikacije Kitajske. Dosedanji predsednik Mao Tse Tung bo ostal še naprej najmočnejša in najvplivnejša osebnost kot generalni tajnik komunistične stranke.

Slikarska razstava SKA

Razstava tu v tujini vzgojenih in po večini tukaj dorastlih umetnikov, ki se je vršila prejšnjo soboto in nedeljo, je obsegala 39 del, od teh 33 olj, 3 tuše, 2 akvarela in 1 pastel. Bila je zaradi manjšega števila slik bolj pregledna od lanske razstave. Prevladovala so torej olja; skic in grafik v pravem pomenu besede letos ni bilo. Vtis, ki so ga dobili na razstavi gledalci, je bil velik napredek od lanskega leta in to vključuje manjšemu številu učiteljev in prav koncentraciji razstavljalcev na skoraj izključno oljnate slike, ki so nekako najbolj dovršene, ne dovoljujejo zgolj kompozicijske efekte kot skice in grafike, ampak zahtevajo nekako celotno izdelanost podobe.

Druga značilnost je vendar nekakšna raznolikost v izbiri motivov. Mlad človek pri iskanju predmeta ni tako izbirljiv, kot dostikrat starejši mojster, ki izbira motive, kot mu tisti čas pač godijo. Spominjam se rajnega M. Jame, ki se je nekoč namenil, da bo slikal Ljubljano okoli Vrhnike; prišel je res, hodil ves dan po bregovih, zvečer pa je izjavil, da ni našel nič ustreznega. Tudi tukaj vidimo dostikrat na razstavah posameznih umetnikov, da so razne slike samo varijante enega in istega predmeta, ki mu v zadnjem času nekako uga. Dijaki na umetnostnih šolah so pa dostikrat "žrtve" najrazličnejših nalog, ki so med seboj zelo različne, ker imajo razni predmeti, razne snovi, zlasti na prvi pogled različne stilne vrvine, ki jih je dostikrat težko prilagoditi trenutnemu razpoloženju dijaka. Tako smo na lanski razstavi videli pri vseh ciklus grafiko o Kristusovem trpljenju, ki je gotovo idealističen ali vsaj realističen motiv poleg v bistvu naturalističnih marin. Letos smo bili priče, da izbirajo mladi umetniki tudi sami od sebe najrazličnejše motivike ali da slikajo nekako v različne namene, postavim enkrat portret za "podobnost" v gotovi okolici, drugič portret kot lučni efekt in podobno.

Ker so umetniki sami izbirali iz svojega več kot enoletnega dela razmero-ma majhno število slik za razstavo, je seveda težko podati karakterizacijo vsakega posameznika, ker je morda pri izbiri dostikrat odločevalo trenutno razpoloženje, ne pa objektivno vrednotenje celotnega dela, kot so ga nudile dosedanje izbire profesorjev na prejšnjih razstavah.

Ivana Bukovca smo lani, na razstavi po 5. semestru, označili kot slikovitega umetnika. Velja še zdaj ta označba. Barva mu ni samo dopolnilo risbe, ampak je sama oblikovalka slike, najsi je dostikrat nekako nenaravna, da služi tako večjemu poudarku, recimo v kontrastne namene (Konji št. 1). Kompozicija je študirana, slikar je vsaj na pokazanih slikah koncentriran na bistvo predmeta

in ne slika kakšne daljne okolice, ki bi bistvo obdajala. (Tihožitja). Podoba Kristusa nagiba tudi v barvah k idealizmu, je skoraj brez prostora, dasi barvno zelo izdelana. Po njegovih bariloških ciklkih izgleda, da se je osredotočil na ožje gledišče, vsaj začasno.

Anton Kržišnik nam je bil lani visten, mehak risar. Na tej razstavi ljubi široke poglede v obsežne krajine, ki jih mestoma podaljša do obzorja. Še vedno je mehak, konkreten, a se ne spušča v detajle. Poleg skupine tako delanih slik iz okolice Cordobe je napravil zelo dobro olje v parku Perreyra, kjer prav tako v širokih potezah brez podrobnosti dojemata bistvo doživljanja v goščavi.

Andrej Makej je drugi tak izrazit "slikovitež". Vendar je krenil, zlasti po prenehanju slikarskih študij, v drugo smer, kot Bukovec. Ima velika formata, pozna močne kontraste, a ni res, da bi imel z Brueghlom kaj drugega skupnega kot množico figur na sliki iz Morona. Njegove figure in drugi detajli so slikarski delci in ne pripovedovanje, delci, ki služijo celoti, pri čemer se ne strši mnogostevilnosti, ki jo decentno podreja celoti.

Franca Papež je razstavil dve sliki iz šolske delavnice in dve iz privatnega delovanja. V šolskem slikanju je seveda vezan na predmet in ga v svojih znanih bizarnih barvah tudi vestno slika. (Sedeča v rdečem). A že svobodnejši predmet (Drnule) mu da toliko prostosti, da se pričanja nagibati k abstraktnim oblikam, ki jih je res uporabil za nadaljnji dve, na razstavi pokazani sliki. Prav ta dvojnost v Papeževem delu je podučna, kako nastaja iz konkretnega abstraktno slikarstvo in bi bilo lahko tudi narobe. Ali so abstrakcije zgolj estetske, ali pa imajo kakšne simbolične ali idejne vrvine, je pri tej vrsti individualističnega slikarstva težko reči, gotovo pa je, da pri Papežu estetsko zelo učinkujejo.

Najmanj zveze s šolo ima Darko Šušteršič, zlasti na razstavljenih slikah. Na Cachotu in Yazzu je težko najti točnejšo šolsko ali osebno noto, tem več individualnega "stila" kažeta ostali dve sliki, ki izpričujeta nek zgrajenejši likovni svet, podoben nekdanjemu barvnemu realizmu.

Zelo velik napredek kaže Jure Yombergar, prej bolj nežen in objektivnejši. Sedaj je ves v iskanju barvnih efektov, kot bi bil to že davno njegov svet; se pravi, kot bi v tem začel, tako je v njem domač. Že v portretu brata, ki menda ni najstarejša njegova slika, operira s smelimi barvami, dasi jih podreja nekemu realističnemu sozvočju. Na vseh drugih delih pa spominja prav na neoimpresioniste, deloma na foviste, pri čemer ne kaže prav nobenih spotikov, ampak pravo domačnost, rutino.

Največ je letos razstavila Metka Ži-

rovnik. Poleg ateljskih del nekaj dobrih primerkov iz potovanja Bariloče — San Martin de los Andes. Opuštala je lanski trdejši način zlasti v tihožitjih in je že na lanski drugi razstavi na slikah iz Tiger in iz Mar del Plate začela slikati spet mehkeje. Akvarel Jezero Tonček zelo dobro ponazoruje členovitost Catedrala. Tres monjas so tipičen primer za težavnost gorskega slikanja. Skoraj impresionistična krajina spredaj, lahko jezero v odprti sproščenosti, nato pa izrazite trde gube nad gozdnim pasom, ki kar silijo na težo in poudarek. (Zato so naši impresionisti rajši slikali

planine le iz daljave.) Tako je vsa teža slike na vrhu in če je privlačevala slikarke resničnost, ni mogla drugače slikati. Nasprotno je San Martin de los Andes poln mehke in naravnosti "impresionističen" motiv. Prav iz teh dveh motivov odseva koristnost in obenem hteva veliko samopremagovanja, če hteva veliko samopremagovanja, če naj ne postane kičevsko. Tu res krajina mnogokrat nadvlada slikarjevo gledanje.

Razstava je nudila mnogo priložnosti za vsakovrstno razpravljanje,

M. Marolt.

BRALI SMO...

AVSTRIJA VRAČA JUGOSLOVANSKE BEGUNCE

V zadnji številki svetovnoznane servenoameriške revije Time je objavljeno naslednje poročilo iz Avstrije:

V kratkih treh mesecih je lepo, modrodek deklet našlo prijatelje, dobro službo in srečo v avstrijski svobodi. Toda pretekli teden je avstrijska vlada ukazala 19 letni Smilji Srdja vrniti se v Jugoslavijo. Dekle je pustilo svoji gospodinjki kratko poslovilno pismo, ki ga ta ni razumela, se poslovilo od družinskih otrok in izginilo v alpsko noč ter si pognalo kroglo v glavo. Strel ni bil smrten, toda Smilja si je prebila vidni živec obeh oči, tako da bo ostala za vse življenje slepa.

Vsem Avstrijcem je bilo žal Smilje — toda ker so po vojni sprejeli že nad en milijon beguncev izpod komunizma, nikakor nečesto spremeniti stroge avstrijske politike proti beguncem. Avstrija se tudi dosledno poslužuje ugodnosti, ki izhaja iz dejstva, da se mednarodno še vedno ni določilo, kdo je begunec in kdo ni.

V povojnih letih je več narodov pohi-

telo v Avstrijo pred komunizmom, kjer so iskali politične zaščite, napolnili begunska taborišča in — kljub veliki mednarodni pomoči — težili avstrijsko gospodarstvo. Po prebegu nad 200.000 madžarskih beguncev pa je Avstrija sklenila omejiti poplavo. Držeč se strogo ženevske begunske konvencije, je Avstrija sklenila, da bo točno razlikovala med političnim in gospodarskim beguncem. Ker ta konvencija smatra za gospodarske begunce tiste, ki stremijo za boljšim materialnim življenjem — in (po določilih konvencije) ne bežijo pred preganjanjem — je Avstrija sklenila, da bo take begunce vračala.

Zakonito Avstrija begunce sme vračati. Toda iz človeških razlogov pa, kakor to dokazuje slučaj Smilje, država povzroča vrnjenecem silovite probleme, ko jih izpostavlja negotovi usodi, ko so zopet čez mejo v svoji domovini. Ker je večina sedanjih Jugoslovancev gospodarskih beguncev, je Avstrija nad polovico 4852 beguncev, ki so prekoračili jugoslovansko-avstrijsko mejo od novega leta sem, vrnila v Jugoslavijo.

GORIŠKA IN PRIMORSKA

Lep uspeh slovenskih visokošolcev v Trstu

Na volitvah v Svet tržaške univerze so letos prvič samostojno nastopili slovenski protikomunistični visokošolci s samostojno listo Adria, slovenski Titovci pa so šli na volitve raje skupno z Italijani, kakor pa s Slovenci.

Volitve, ki so jih hoteli neofašisti prav zaradi nastopa Slovencev na vsak način preprečiti, so bile 22. marca. Ker niso mogli več drugače, so hoteli fašisti s silo preprečiti volitve in se polastiti volilnih žar. Toda drugi akademiki so s pomočjo slug namero preprečili in jih seveda tudi pretepli.

V predstavnstvu bosta med 36 člani tudi dva Slovenci, ki sta bila izvoljena na listo Adria in sicer Saša Rudolf in Savo Sancin.

Slovenska lista "Adria" je prejela 74 glasov. Titovski kandidat Peter Sancin

iz Gorice pa je bil izvoljen na italijanski levičarski listi "Universita libera" Volilna udeležba je bila precej nizka, saj je volilo le 38% akademikov. Zanimivo je, da je o "neumestnosti in škodljivosti" samostojnega nastopa slovenskih akademikov pisal tudi "Primorski dnevnik" in ne samo italijanski listi Piccolo, Vita nuova (glasilo Ital. kat. akcije), Messaggero Veneto in Difesa Adriatica ter Arena di Pola. Predstavniki zbor se bo sestajal iz 13 katoličanov, 11 levičarjev, 6 liberalcev, 4 članov soško-furianske liste in 2 slovenskih zastopnikov.

Znani prosvetni delavec na Korškem Vinko Zaletel je obiskal Goriško in Tržaško in imel predavanja s skioptičnimi slikami o delu koroških Slovencev in o svetovni razstavi v Bruslju.

V Bazovici so imeli meseca marca kar devet kulturnih in izobraževalnih večerov štiri za dekleta, dva za fante, enega za starše, in dva kulturna večera.

Najstarejši beneško-slovenski duhovnik, kanonik čedadnega kapitalja, Ivan Petričič je v Gornjem Brnasu obhajal biserno mašo. Slovesnosti se je udeležilo 30 duhovnikov in zastopniki oblasti.

V Zgoniku so pričeli s kopanjem temeljev za novo šolsko poslopje, ki mora po pogodbi biti sezidano v 300 dneh. Manjka pa še potreben denar za notranjo opremo nove šole, ki ga bo morala občina vključiti v svoj proračun.

Msgr. dr. Franc Močnik, odgovorni urednik goriškega Katoliškega glasa, je 17. marca 1959 obhajal srebrnomašniški jubilej. Pred 25 leti ga je posvetil v duhovnika škof Alojzij Pogar. Čestitkam članov uredniškega zbora "Katoliškega glasa" se pridružuje tudi Svobodna Slovenija.

KOROŠKA

V dunajskem tedniku Das Tagebuch je prof. H. Scharf, ki poučuje na celovškem učiteljskem, priobčil članek o šolskih razmerah na Korškem in sploh o razmerah med večino in manjšino na Korškem. Članek je pisan iskreno; predmet obravnava stvarno in s psihološkim razumevanjem. Pravi, da odklonitev slovenskega pouka na Korškem niso narekovali vzgojni razlogi, ampak duh narodnostne nestrpnosti in nadutosti, pred "katerim so se uklonili koroški politiki, med njimi tudi nekdanje žrtve in sovražniki nacizma".

Papež Janez XXIII. je sprejel v privatno avdienco angleško kraljico mater Izabelo in njeno hčerko princeso Margaret. Škotski protestanti so se zaradi tega obiska zelo razburjali, kateberijski anglikanski nadškof pa je ta obisk pozdravil.

ARGENTINA

V provinci Mendoza so bile v nedeljo 26. aprila nadomestne volitve v tretjem volilnem okrožju, t. j. v okrajih Godoy Cruz, Lujan, San Rafael, Malargüe, General Alvear, Tunuyan, San Carlos in Tupungato. Delno so obnovili provincijski parlament z izvolitvijo 12 poslancev, in šestih namestnikov. Prav tako so delno obnovili tudi občinske odbore v provincijskih mestih, v Juninu, Godoy Cruzu, San Rafaelu in San Martinu so pa volili tudi župane. Volitev se je udeležilo 6 strank: vladni intransigentni radikali, ter opozicijske stranke: ljudski radikali, demokrati, Solarijevi socialisti, komunisti in laboristi. Krščanski demokrati se volitev prostovoljno niso udeležili. Zatrjevali so, da ima volilni zakon "formalne napake". Progressivna demokratska stranka ter peronistična stranka pa po izjavi volilnega sveta nista izpolnili zakonskih predpisov in zato volilna oblast njunih list ni potrdila. Antipersonalistična stranka je objavila, da bo pri volitvah podpirala vladne radikale, progressivni demokrati pa so v Godoy Gruzuzi pozvali svoje pristaše naj glasujejo za socialiste. Za popolno abstinenco so se izjavili federalistični radikali ter "združena fronta" stranke federalistov in ljudskih konservativcev. Pet peronističnih političnih skupin: stranka justicialista, ljudska zveza, intransigentno pravoverno peronistično gibanje, 4 junij ter stranka Odpor in Alianza, pa je svoje pristaše pozvalo naj oddajo pri volitvah prazne glasovnice, ali se pa volitev vzdržijo. Za oddajo praznih glasovnic je svojim pristašam izdala poziv tudi nedavno ustanovljena stranka Ljudska osvoboditev.

Za volitve je bilo veliko zanimanje, ker se je položaj od zadnjih volitev 23. februarja 1958 bistveno spremenil. Tedaj so namreč peronisti in tudi komunisti glasovali za intransigentne radikale, sedaj so pa proti njim v ostri opoziciji. Zato so si vse stranke tudi tokrat močno prizadevale, da bi za svoje kandidate pridobile čim več peronističnih glasov.

Za volitve je bilo vpisanih v volilne imenike 398.572 volilcev. Od tega števila je bilo 205.199 moških in 193.373 ženskih volilnih upravičencev. Volitve so pokazale, da so trenutno najmočnejši v tej provinci demokrati. Za poslanske volitve so dobili 31014 glasov, za občinske pa 84.750 glasov. Glasovi za ostale stranke so razdeljeni takole: Ljudski radikali: posl. 26.562, obč. 70.194, vladni radikali posl. 22.738, obč. 53.054, komunisti posl. 13.432, posl. 33.300, socialisti posl. 12.133, obč. 20.834, laboristi posl. 3.034, obč. 8.275, prazne glasovnice posl. 24.820, obč. 70.132.

V provincijskem parlamentu je 36 poslancev. Doslej so imeli vladni radikali večino. Po nedeljskih volitvah imajo samo 15 poslancev, ljudski radikali 12, demokrati 8, en mandat pa pripada neodvisnim radikalom.

Po volitvah je notranji minister dr. Vitolo izjavil: "Mendoza je vzgled, iz katerega je mogoče potegniti poučne zaključke. Opozicija lahko izpove svoje nasprotno mnenje in v glasove konkretizira svoje kritike in nesoglasje. Zato ne bi bilo treba segati po nasilju in tudi ne po napovedovanju uporniške sile, kajti zadostovale so glasovnice. Stranka, pa četudi je vladna, lahko volitve izgubi. Argentine pri tem zanima to, da zmaga demokracija".

S francoska ladjo "Provence" so prejšnji petek odpotovali iz Argentine prva tajnika sovjetskega veleposlaništva Konstantin Monakov ter Dimitrij Demidov, sovjetski trgovski delegat Vasilij Ivanov ter Aleksij Marin, kulturni referent na romunskem veleposlaništvu. Vse štiri je argentinska vlada po zadnjih komunističnih izgredih v Buenos Airesu proglasila za "nezaželene osebe". Na ladjo so prišli skoro skrivaj ter se takoj zaprli v razkošne kabine 1. razreda. S časniki niso hoteli imeti nobenih razgovorov; v svoje kabine so pustili samo svoje osebne in politične prijatelje s poslaništev komunističnih držav. Pred odhodom ladje je prišel na palubo namestnik državnega protokola ter je izgnanim komunističnim diplomatom podpisal odhodne listine. V pristanišču je bila na pomoč zbrana tudi večja skupina protikomunistov. Nosila je velike lepake z napisom "Z vsemi komunisti v Sibirijo", "Kostilev, v Argentini ne maro komunistov", na sliki z bežičnimi podganami je pa bil napis "Naj se nikdar ne vrnejo". (Kostilev je sovjetski veleposlanik v Argentini, ki je pa po izgonu visokega Sovjetskega diplomatskega uradnika Belousa iz Argentine, tudi zapustil Buenos Aires in odšel "na dopust" v Moskvo, kot smo poročali že v prejšnji številki.)

Poleti v medplanetarni prostor

Umetni sateliti, krožeči okrog zemlje, niso več tako velika senzacija kot pred poldrugim letom; po en sovjetski in severnoameriški satelit krožita celo okrog sonca na podobni poti, kakor jo ima naša zemlja. Slednja dva sta prepričljiv dokaz, da se je človeku posrečilo premagati težnost zemlje. Da je mogel človek pognati satelita okrog zemlje, mu je v višini kakih 300 km nad zemeljsko površino moral dati hitrost 8000 m na sekundo v vodoravni smeri. Zato, da je satelit odletel iz težnostnega območja zemlje na pot okrog sonca, pa ga je človek moral zagnati s hitrostjo 11.200 m na sekundo! Povečanje hitrosti, ki jo je človeška raketna tehnika dosegla v dobrem letu, znaša torej kar celih 3200 m več na sekundo. To je res lep uspeh, a ni edini.

Sovjeti o izsledkih, ki jih jim sporočajo sateliti, previdno molče. Tudi Američani niso preveč zgovorni, vendar objavljajo vsaj nekatere podatke, med njimi tudi take, ki povzročajo prava presenečanja. Tako je že ameriški prvi satelit Explorer presenetil znanstvenike, ko je nameril v določenih višinah močnejše žarenje, kot so ga po svojih računih pričakovali. Zato so izstrelili še satelita Explorer III in Explorer IV. Zadnji je bil posebej opremljen, da bi prav natančno izmeril neznano žarenje v večjih višinah. Explorer IV leta med 260 km in 2200 km višine in je nameril kar 167 krat močnejše radioaktivno in rentgensko žarenje, kot sta ga mogla nameriti prejšnja dva satelita. Tako so ugotovili, da znaša jakost žarenja v višini 1920 km že 10 Rentgenov na uro. To pa je toliko, da bi človek že v dveh minutah pod temi žarki dobil večjo koli-

čino, kot je to po sedanjih varnostnih predpisih dovoljeno za en cel teden!

Ko so Američani 11. oktobra lani izstrelili satelita na luno in je ta dosegel le 127.000 km višine ter nato padel nazaj na zemljo, je ta s svojimi meritvami zopet potrdil ugotovitve Explorerja in jih izpopolnil za večje višine. Tako je sedaj ugotovljeno, da v višini do 10.000 km jakost žarenja narašča, nato pa postopoma pada. Zemlja je torej v skoraj brezračnem prostoru med nekaj 1000 km in 10.000 km višine obdana z nakakšno lupino močnega žarenja. Ta lupina pa ni čisto okrogla, ampak se travna po silnicah zemeljskega magnetizma. Vsa zemlja je namreč največji magnet sploh in vpliv tega magnetnega se ga na desetisoče kilometrov v višini in brezračni prostor okrog zemlje.

Do sedaj so ugotovili, da bi človek v raketi mogel brez škode prebiti to lupino, če bi raketa odletela približno na severnem ali južnem magnetnem tečaju, pri odstrelu s kakega drugega mesta pa bi morala biti raketa temljito zavarovana proti žarkom, kar pomeni dodatno veliko težo, ki je današnje rakete še ne zmorejo. Odlet človeka z zemlje v velike višine ali celo proti luni se je torej nekoliko zavlekel!

Ne smemo pa misliti, da so zaradi tega ameriški in sovjetski znanstveniki opustili poskuse, predrati v vseмирski prostor. Sovjeti molče, Američani pa ne skrivajo svojih načrtov za bližnje bodočnost. Tako bo še letos odletelo ameriško raketno letalo X-15, ki je po načelu graditve nekako v sredi med raketo in letalom. Potoklo bo vse hitrostne in višinske rekorde. X-15 ne bo odletelo z zemlje, ampak ga bo največji ameri-

ški bombnik B-52 odnesel v višino 12.000 metrov in tam bodo začele delovati rakete X-15 in ga pognale v višino 160 km. Ko bo letalo doseglo največjo hitrost, bo letelo 6000 km na uro. To ni mnogo v primeri s hitrostmi satelitov, a ne pozabimo, da v letalu sedijo človeki! Naloga tega poskusnega poleta je v tem, da ugotove, kako mora postopati pilot, ko letalo pada iz skoraj brezračnih višin v gostejše ozračje. Tedaj se bo zunanja pločevina letala segrela tako močno, da bi utegnilo letalo razpasti. Instrumenti bodo pilotu kazali, kako se letalo segreva in ko bo dosežena temperatura okrog 500 stopinj Celzija, bo moral pilot zakrmariti z letalom nazaj v višave, da se bo ohladilo. Tako bo pilot vozil gori in doli, dokler letalo ne bo izgubilo toliko na svoji hitrosti, da bo mogel brez nevarnosti pristati. Pilot tega letala je že določen. Je to 34 letni Ceott Crossfield, oče petih otrok. Je inženir in odličen pilot ter je podrobno zasledoval graditev letala.

Poleg tega poskusa lahko še letos proti koncu leta pričakujemo pravi raketni polet s človekom. 7. novembra lani je ARPA, uradna ameriška organizacija za vse polete v vseмирje vprašala nekaj najbolj znanih tovarn, če ji morejo zgraditi raketno konico, v kateri bi sedel človek. Načrti za to konico so bili izdelani do vseh podrobnosti in je bilo glavno vprašanje v tem, kdo si upa zgraditi konico po načrtu do oktobra letos. Konica bo postavljena na normalno medkontinentalno raketo Atlas, ki bo konico vrgla tako visoko in s tako hitrostjo, da bo postala umeten satelit v višini kakih 300 kilometrov. V načrtu je, da bi človek v umetnem satelitu parkrat obkrožil zemljo, nato pa padel nazaj in se s pomočjo zaviralnih raket in padala rešil. Bomo videli.

Novice iz Slovenije

Zvezni izvršni svet je odobril nabavo posebne opreme za tkzv. elektronski center pri Zveznem zavodu za statistiko. Elektronski center predstavlja 17 strojev, ki bodo nadomeščali 6000 uslužbenecv in lahko registrirajo 15.000 znakov v sekundi. V istem času ti stroji napravijo tudi 800 množenj in 300 deljenj števil s petimi številkami. Poleg naglega urejanja končnih podatkov po elektronski center lahko tudi hitro natisnil besedilo ali pa končne tabele. Ker je v eni vrsti 120 znakov, bo elektronski center lahko v eni uri natisnil okoli 9000 znakov. Zvezni izvršni svet je stroje nabavil pri IBM v Severni Ameriki. V Beograd jih bodo prepeljali s posebnimi letali. Elektronski center pri Zveznem zavodu za statistiko bo začel delovati sredi prihodnjega leta. Sodijo, da bodo z njim že lahko izvršili popis kmetijstva leta 1960, prav gotovo pa popis ljudskega štetja v Jugoslaviji leta 1961. Elektronski center bo stalno opravljal tudi vso statistično službo Narodne banke.

V Srbiji in Makedoniji grade avtomobilsko cesto "Bratstvo in enotnost". Tudi za graditev te ceste bodo komunisti uporabljali mladino. Iz Slovenije bodo poslali na delo 45 mladinskih delovnih brigad s 5400 mladinci in mladinkami, med katerimi bo okoli 3000 kmečke ter okoli 2400 srednješolske in akademske mladine.

Jugoslavija bo letos razstavljala svoje izvozne predmete na 13. mednarodnih velesejnih. Spomladi v Milanu, Leipzigu, Casablanci, New Yorku, Budimpešti in v Poznanju, v jeseni pa v Frankfurtu, na Dunaju, v Plovdivu, Damasku Solunu, Brnu in v Tunisu.

V Ptujju je posebna komisija tamošnje podružnice Društva kmetijskih inženirjev in tehnikov ugotovila, da so bila vina iz leta 1958 v ptujskem okraju mnogo boljše po kakovosti, kakor vinski pridelek leta 1957.

V Ljubljani je koncem februarja gostovalo znano londonsko gledališče Old Vic, ki goji zlasti Shakespearejeve drame. Angleški gledališki igralci so v Ljubljani uprizorili Hamleta.

Člani beograjske opere so nedavno gostovali v Benetkah. Z uprizoritvijo Borodinove opere "Knez Igor" so dosegli velik uspeh. Med člani beograjske opere je nastopal kot gost tudi član ljubljanske

PREPOVED KOMUNISTIČNEGA UDEJSTVOVANJA V ARGENTINI

Argentinska vlada je izdala odredbo, s katero je prepovedala vsako udejstvovanje tako komunistične stranke, kakor tudi vseh drugih skupin ali ustanov, ki so javno ali prikrito podpirale komunistično dejavnost. Ta prepoved se nanaša tudi na liste in revije in sploh na vsako propagandno komunistično ideologijo s katerikoli sredstvi. Prav tako je prepovedano zbiranje prispevkov za komunistično stranko. Odredba končno določa, da bo oblast zaprla vse komunistične lokale.

Že pred izdajo te odredbe so listi napovedovali, da se bo začelo veliko čiščenje v javni upravi ter da bodo iz nje odstranjeni vsi komunistični funkcionarji ali pa "spotniki" komunistov. V tem pogledu so omenjali ostavko generalnega ravnatelja za kulturo v min. za pravosodje ter komisarja v upravi radijskih ter televizijskih postaj.

SLOVENCI PO SVETU

URUGVAJ

V družini g. Boža Eiletza in ge. Marije roj. Brajdih iz Colonije se je rodil sinček, Čestitamo!

USA

V Clevelandu se je tamošnja North American Bank s svojimi tremi uradi v slovenskih mestnih predelih združila s Central National Bank. Dosedanji uradi North American Bank so postali 28, 29 in 30 podružnica omenjene centralne narodne banke. Po združitvi obeh bank so postali podpredsedniki v centralni narodni banki John Seliškar, Raymond Breskvar, Raimund Rossman in Gerald Herbison. Alojz Šistek je bil izvoljen za pomožnega podpredsednika, John Štrekel pa za pomožnega blagajnika. John Seliškar je bil prej podpredsednik North American Bank, še pred tem pa pom. profesor za finance in bankarstvo na univerzi John Carroll.

V župniji sv. Vida v Clevelandu so imeli od 8. do 15. marca misijon. Vodil ga je kaplan slov. župnije Marije Po-

operę basist Ladko Korošec. Njegov nastop je kritika posebno laskavo pohvalila. Beograjska opera in z njo znova Ladko Korošec bo v Benetkah nastopila tudi poleti, še pred tem bo pa gostovala v Wiesbadenu v Nemčiji, v Lausanne v Švici in v Parizu. Manjša skupina beograjske opere bo pa tudi s Korošcem kot gostom ter baletom odšla avgusta meseca na turnejo v Brazilijo.

Dne 6. februarja t. l. je minilo 40 let, odkar so v Ljubljani z uprizoritvijo Jurčičeve tragedije Tugomer v oderski priredbi Hinka Nučiča odprli dramo Slovenskega narodnega gledališča. To je bila ob enem tudi prva uprizoritev Jurčičevega dramskega dela, ki ga Nemci v Avstriji niso dovolili postaviti na oder.

Sloves slovenski vin gre daleč v svet. Za kulturo vinske trte in za razvoj visokokvalitetnega vinogradništva so podnebni in terenski pogoji zelo ugodni. Ker pa je komunistično gospodarstvo v povojnih letih predvsem pospeševalo industrializacijo dežele, je s poljedelstvom močno zaostalo v razvoju tudi slovensko vinogradništvo, ki 38.000 družinam pomeni važno gospodarsko panogo. Zato je obnova vinogradov v Sloveniji zelo počasi napredovala in je za domačo porabo Slovenija bila v zadnjih letih vsaj za 1.000 do 1500 vagonov vina pasivna. Ko so komunisti uvideli svoje gospodarske zablode, ki so jih privedle tako daleč, da so morali začeti iz inozemstva uvažati že glavna živila za prehrano prebivalstva, namesto, da bi vse to pridelali doma, so skupno s poljedelstvom izdelali načrte tudi za povečano proizvodnjo v vinogradništvu. Ti načrti predvidevajo povečanje hektarskih donosov v obnovljenih vinogradniških nasadih, izboljšanje kakovosti pridelka ter zmanjšanje obnovitvenih in proizvodnih stroškov.

Zvezni javni tožilec je imenoval dr. Slavka Zoreta, dosed. pomočnika sekretarja Izvršnega sveta LRS za javnega tožilca LR Slovenije. Dosedanji javni tožilec LR Slovenije Jože Pavličič je bil imenovan z odlokom izvršnega sveta LRS za državnega sekretarja za pravosodno upravo LR Slovenije.

V Dolskem imajo farmo, na kateri redijo 3.500 plemenskih rac, ki tedensko znesejo približno 4.000 jajc. Ker so račja jajca najprimernejša za izdelovanje testenin, ima ta farma dogovor s tovarno testenin v Škofiji Loki za redno dobavljanje račjih jajc. Za letos so na farmi imeli načrt za vzrejo 50.000 rac.

V Beogradu je imela zborovanje skupnost jugoslov. univerz. Udeleženci konferenčne so ustanovili komisijo z nalogo, da poskrbi, da bodo meduniverzitetne konference dobile stalno obliko. Na zborovanju so največ časa posvetili razpravi vprašanja, kako bi dosegli, da bi študentje v določenem času dokončavali študije. Pozvali so vse univerze, profesorje na njih ter študente, naj tudi oni o tem vprašanju razpravljajo ter predložijo načrte za spremembo učnih sistemov.

V Ljubljani so v začetku februarja ob 40. letnici slovenske Drame v foyerju dramskega gledališča odkrili doprtni kip "pok. slov. gled. igralke Avguste Danilove. Kip je izdelal kipar Boris Kalin, odkril ga je pa ravnatelj Drame Slavko Jan. Govor je zaključil z besedami: "Njen spomin se je danes pridružil ostalim velikim delavcem naše hiše, ki naj govori svetu in ga spominja na

magaj v Torontu Rev. Janez Kopac CM. Clevelandka Glasbena matica je na marčnem koncertu izvajala slovenske umetne in narodne pesmi, kantato "Matija Gubec" S. Vilharja, Gounodov "Sanctus", zbor iz Verdijeve opere "Nabuko" in Ringwaldovo "Battle Hymn of the Republic". Nastopili so mešani in moški zbor, kvartet ter solisti in solistke. Po odmoru so člani Glasbene matice uprizorili Puccinijevu opero v enem dejanju "Sestra Angelika". Koncertni nastop ter uprizoritev opere je pripravil neumorni pevovodja Anton Šubelj.

Slovenski oder v Clevelandu je z velikim uspehom uprizoril dne 19. aprila burko s petjem "On in njegova sestra", dramski odsek društva Triglav v Milwaukee je pripravil uprizoritev veseloigre "Pri belem konjičku", newyorški Slovenci so pa postavili na oder Remčeve "Užitkarje".

Veronika Mlakar, hčerka Pina in Pi je Mlakar, je v začetku aprila gostovala v Clevelandu. Plesala je vodilno vlogo v Leharjevi opereti "Vesela vdova".

stvaritve, ki so v tej Drami blestele, bile njen ponos in so ustvarile njen sloves."

Svet za urbanizem OLO v Celju je ob določevanju ožjih gradbenih okolišev v celjskem okraju ugotovil, da so občinski odbori postavljali "nerealno velike zahteve". Zato so se člani omenjenega sveta postavili na stališče, da je treba na vsak način preprečiti preveliko širjenje in raztegovanje našelij, kar da se je v zadnjih letih dogajalo v Savinjski dolini. Za razširitev nacionaliziranega gradbenega področja prihaja v poštev samo Celje. Zdravilišča Dobrna, Topolšica, Rogaška Slatina in Rimske topliče imajo predvsem zdravniški značaj in ga morajo ohraniti ter novogradnje odobravati samo v dosegedanem obsegu in na dosedanjem področju.

V goriškem okraju povzročajo divji prašiči veliko škodo poljedelcem. Lani so povzročili največ škode kmetom v Brdih, kjer se klati še vedno trop kakih 30 divjih prašičev. Pa tudi v Breginskem kotu so divji prašiči napravili veliko škodo.

Na Jesenicah so na občini sklenili, da obsega ožji gradbeni okoliš področje od Plavža do potoka Bela na Koroški Beli. Izmed ostalih krajev v občini pride še v poštev za ožji gradbeni okoliš Kranjska gora kot turistično središče. Na seji občinskega odbora na Jesenicah so ustanovili tudi Zavod za stanovanjsko in komunalno izgradnjo. Njegova naloga je enotno in ekonomično voditi vse stanovanjske in komunalne gradnje v občini.

Na Kobariškem nameravajo dvigniti število turističnih obiskovalcev. V ta namen mislijo na Livku med Kukom in Matujem napraviti umetno jezero z jezovitvijo potoka v soteski. Na Livku (695 m) imajo v načrtu postavitev planinskega doma s 30 ležišči in žičnico, ki naj bi potekala izpred planinskega doma na Kuk (1245 m). Turistično društvo v Kobaridu je pa maja meseca odprlo jamo na levem bregu Soče, 2 km od tkzv. Napoleonovega mostu, znano zaradi izpreminjajočih se barvnih odtenkov, ki nastajajo zaradi zunanjih svetlobnih sprememb.

Tobačna tovarna v Ljubljani je začela organizirati in voditi poizkusno pridelavo tobaka za cigare. Dosedaj so poskušali z gojenjem takega tobaka na Gorenjskem, v Primorju, v Murski Soboti, št. Lenartu, na Kozjanskem in v Beli krajini. Tobak za cigare potrebuje težko ilovnatno zemljo in dosti padavin, ki zmanjšujejo odstotek nikotina. Tobak za ovojne liste cigar bodo pa gojili pod posebnimi mrežami pod Golico. Cena tobaka za cigare je na tržišču v Amsterdamu 10 do 15.000 din za en kg. Proizvodni stroški domačega tobaka bodo pa znašali samo do 1.500 din za 1 kg.

Vodja predvojnega mladinskega pevskega zbora Trboveljski slavčki in poznejšega mladinskega zbora Slovenske filharmonije Avgust Šuligoj je izdal zbir-

SLOVENCI V ARGENTINI

BUENOS AIRES

I. prosvetni večer Društva Slovencev je bil v soboto, 25. aprila v Slovenski hiši na Ramon Falconu. Predaval je g. J. Hafner o satelitih in Lunu. Potem ko je predstavil prave satelite, planete, je predavatelj orisal sedanje stanje v človeških poskusih, vstopiti v vesemirski prostor. Nekaj podrobnosti iz tega predavanja prinašamo na drugem mestu. Predavanje so spremljale skioptične slike. Projicirane so bile dovršeno z novim in modernim epidiaskopom, ki si ga je nabavilo Slovensko dušno pastirstvo iz Sev. Amerike.

OSEBNE NOVICE

† Vinko Gašparič. Dne 13. aprila t. l. se je smrtno ponesrečil g. Vinko Gašparič. Ko se je omenjenega dne zvečer vrnal domov z obiska pri prijatelju, je na postaji Temperley padel z vlaka ter dobil hude zunanje in notranje poškodbe. Nezavestnega so prepeljali v bolnišnico v Lomas de Zamora, kjer je bil vse do svoje smrti dne 22. t. m. v nezavesti. Zdravniki so storili vse, da bi mu rešili življenje, pa ni bilo mogoče. Pogreb je bil dne 22. t. m. na pokopališču v Remedio Escalada. Pokopal ga je župnik iz Florencio Varela g. Franc Glavač, ki je pok. Gašpariča med zdravljenjem v bolnišnici dal tudi v sv. poslednje olje.

Pok. Vinko Gašparič je bil štajerski rojak. Rojen je bil leta 1922 pri Sv. Tomažu v Slovenskih goricah. V Argentini je živel na Av. Calchaquí Km 22.500 ter je bil zaposlen kot židar. Zapušča ženo gospo Ano, kateri izrekamo iskreno sožalje.

Težka poškodba. Na postaji Florida

ko mladinskih zborov "Slavček". V njej so objavljene skladbe Emila Adamiča, Marija Kogoja, Slavka Osterca, Matije Bravničarja, Danila Švare, Matije Tomca, Ivana Matetič-Ronjgova, Zorka Prelovca, Antona Lajovica, Karla Pahorja, Rada Simonittija in Marijana Kozine.

Zvezni izvršni svet je sprejel uredbo o svoji organizaciji in svojem delu. Po tej uredbi ima Zvezni izvršni svet naslednje odbore in komisije: Koordinacijski odbor, odbor za notranjo politiko, odbor za perspektivni družbeni plan, odbor za gospodarstvo, odbor za prosveto in kulturo, odbor za socialno politiko in ljudsko zdravje, odbor za organizacijske in upravne zadeve, odbor za proračun in uslužbene zadeve, administrativno komisijo ter komisijo za pomilostitve. Od slovenskih komunističnih funkcionarjev so v raznih odborih naslednji: V Koordinacijskem odboru je predsednik Kardelj, člana sta dr. Marijan Breclj, državni sekretar za blagovni promet ter Lidija Šentjurčeva, članica sveta.

V odboru za perspektivni in družbeni plan B. Kraigher, preds. izvršnega sveta LR Slovenije, Sergej Kraigher, član sveta, sekretar za industrijo, Slavko Komar, član sveta — sekretar za kmetijstvo in gozdarstvo, V odboru za gospodarstvo so Sergej Kraigher, Slavko Komar in dr. Marijan Breclj, v odboru za prosveto in kulturo Sergej Kraigher, Bogdan Osolin, sekretar za informacije, za prosvetne zadeve člani republiških izvršnih svetov, ki imajo na skrbi prosvetne zadeve, za kulturne pa člani republiških izvršnih odborov, ki so jim poverjene kulturne zadeve. V odboru za socialno politiko in ljudsko zdravstvo je predsednica Lidija Šentjura, v njej pa člani Olga Vrabčič, tajnica centralnega sveta Zveze sindikatov ter člani republiških izvršnih svetov za soc. politiko in ljudsko zdravstvo. V odboru za organizacijske in upravne zadeve so dr. Marijan Breclj ter člani republiških izvršnih svetov za organizacijske in upravne zadeve. V odboru za proračun je pa Jože Vilfan, generalni sekretar predsednika republike.

V Kidričevem je začela obratovati nova tovarna anodnih mas.

Umrli so. V Ljubljani: Mimica Kregar, roj. Gregorič, Rezka Vovk, roj. Šteblaj, Alojzij Turšič, prokurist banke Slavija v p., Boris Bogataj, elektroinštalater in Miroslav Pretnar, šolski nadzornik v p. v Ptujju, Franc Knez v št. Jedertj nad Laškim, Anton Češornja, župnik v Drežnici, Milica Eržen v Solkanu, Anton Novak, pos. v Grižah, Lovro Rajgelj, tapetnik v Kropi, Srečko Majer, učitelj v Šoštanju, Marija Hirschbech, roj. Tamschegg v Čreti pri Celju, Marija Kajtna, roj. Grum v Litiji, Matija Lazar, mesar v Kropi, Gregor Srca v Obrih, Marija Rosina, roj. Ripsl v Mariboru, Frančiška Čemežar, roj. Jugovič v Žabnici in Janez Koprive v Polhovem Gradcu.

Vsak teden ena

Z NEBA MI MESEC JE SIJAL...

Z neba mi mesec je sijal, moj ljubček je slovo jemal, je bil izpolnil dvajset let, pa mi je bil na vojsko vzet.

Ko je odhajal na vojsko, prišel je tužen po slovo, sem dala šopek mu zelen, z rdečim trakom prepleten.

Ves solzen je slovo jemal, poljubil me in mi je djal: "Kar z mano se zgodilo bo, ti pismo sporočilo bo."

Zdaj drobno srce me boli, ker od nikoder pisma ni, ga je zadela kroglica, ali vmorila sabljica.

Oj mesec, oj ve zvezdice, ki k meni mu svetile ste, pogledite tjakaj čez gore al še bije mu srce.

rih videti nove obraze, ki dosedaj niso prihajali, ker pač ni bilo zadostnih udobnosti za športno delovanje.

Dne 12.4.58 je bilo nadaljevanje šahovskega tekmovanja med moštv, ki sodelujejo pri nagradnem tekmovanju v zvezi s slovenskimi dnevi. Kljub izredno slabemu vremenu, se je zbralo poleg igralcev tudi precej publike, ki je z zanimanjem sledila zanimivim igram. Najhujši so se po končanem tekmovanju tudi poskusili med seboj.

Z namenom, da vsaj delno pokrije stroške, ki jih je imel z razsvetljavo igrišča in da nakupi nekatere nujne športne potrebščine, je športni Odeš Našega Doma priredil lepo obiskano športno-družabno prireditev dne 18.4.59. — Dopoldne je bilo nagradno tekmovanje keglačev. Prvo mesto in z njim lep pokal, je dosegel g. Ivan Boh, drugo mesto pa je pripadlo g. Antonu Urbančiču. Po kosilu je bila popoldne zanimiva tekma v odbojki med mladinskimi moštvi iz San Justa in Morona. Morončani so zaslužno zmagali. Pri obeh moštvih smo imeli priliko videti nekaj prav dobrih igralcev, ki bodo lahko nadomestili "stare", če se bodo le resno posvetili treningu.

Po športnem nastopu se je razvila veselica. Ob polnih mizah, prijetni družbi in zvokih orkestra Moulin Rouge je kar prehitro minulo nedeljsko popoldne. K velikemu uspehu je poleg požrtvovalnega dela športnikov, članov in prijateljev, pripomoglo tudi res lepo vreme, ki je mnogo ljudi zadržalo v prijateljskem razgovoru pozno v noč.

PO ŠPORTNEM SVETU

V Sorici, 18 km. od škofje Loke, je bilo slovensko prvenstvo v teku in štafetah. Člani so morali preteči 14 km, članice in mladinci pa 7 km. Prvaki so: Hlebanja (člani), Rekarjeva (članice), Pogačnik (st. mladinec), Bauče (ml. mladinec). V štafeti 4x7 km. je naslov osvojila stafeta ljubljanske Enotnosti, v damski štafeti 3x5 km. pa ekipa iz Mojstrane.

Na Popovi Šapki pa je bilo državno prvenstvo v alpski kombinaciji. Te tekme so pokazale, da je smučanje še vedno domena Slovencev, ki nimajo resnih tekmecev. Edino v veleslalomu je uspešno Makedoncu Jaiku Refiku uvrstiti se med prvo desetorico. V smuku so se uvrstili: 1) P. Lakota, 2) St. Klinar (oba Jes.) 3) T. Jamnik (Triglav-Kranj); veleslalom: 1) J. Štefe, 2) L. Dornik (oba Ljubelj), 3) P. Lakota; slalom: 1) Dornik, 2) Žop, 3) P. Lakota. Prvak v alpski kombinaciji je postal Peter Lakota, drugi je L. Dornik in tretji J. Čop.

24. marca je preteklo 25 let, kar je postala planiška skakalnica svetovno znana. Tedaj je B. Ruud postavil svetovni rekord 92 m. v smuških skokih, Albin Novak pa jug. rekord 66 m. Na tej 1. mednarodni prireditvi v Planici je sodelovalo 9 Norvežanov, 3 Avstrijci ter Novšak in Palme. Novica je bila tako presenetljiva, da je berlinski radio, ko je objavil rekord, pristavil, da je treba vzeti novice s primerno mero previdnosti. Norveška agencija Aftenpost pa je še isto noč telefonsko klicala v Planico, da bi se prepričala o resničnosti novice. Ko so se Norvežani vračali preko Švice domov, so jih tam spravevali, če morda jugoslovanski metri niso morda kaj krajši.

Planiško skakalnico je zgradil inž. Stanko Bloudek, eden pionirjev športa v Sloveniji. — Otvoritev skakalnice je bila 4. februarja 1934 ob priliki državnega prvenstva v smuških skokih.

(Nadaljevanje na 4. strani)

Kako se reče

V našem tisku opažamo vedno dosti napak, zlasti pravopisnih. V tem zaostajamo za Argentinci, ki pišejo še kolikor toliko pravilno. Že večkrat sem se zamislil ob tej ugotovitvi. Kaj je vzrok? Gotovo je res, da se bolj malo zanimamo za materinščino, vendar menim, da je tako stanje predvsem posledica izredno naglega razvoja slovenščine. Naš jezik je še mlad, vedno se je moral boriti za obstoj, zato še ni dosegel zlate dobe, medtem je n. pr. španščina že prišla do viška in je precej ustaljena. Od leta 1920 se je naš pravopisnik že trikrat spremenil (l. 1920, 1937 in 1950), prihodnje leto se bo pa spet, kot napovedujejo. Zato ni čudno, da človek ne ve več, kaj je prav, in začne dvomiti še o tistem, za kar je mislil, da je trdno. Nič ne pomaga, znova in sproti se moramo učiti, kakor mora tudi zdravnik zasledovati napredek medicine, če hoče uspešno vršiti svoj poklic. Da se trudimo za pravilnejšo in lepšo slovenščino, pa imamo neki posebno važen razlog: zgled, ki ga moramo dati mladini. Kako se naj naši otroci naučijo knjižne slovenščine, če povsod mrgolijo najrazličnejše napake, celo v knjigah, ki so namenjene prav njim!

Danes bi rad omenil samo eno tako napako. Gotovo ste jo opazili tudi vi: Družabna Pravda. Pisati moramo: **Družabna pravda**. Svobodna Slovenija. V tem primeru pa pišemo obe besedi z veliko začetnico. Tako tudi: Slovenska kultura akcija, Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Slovenski poročevalec, Deseti brat, Rdeči križ, Ljudska republika Slovenija, Ministrstvo za zunanje zadeve, Novo mesto, Bela krajina, Murska Sobota, Stara Vrhnika, Južna Amerika. Iz teh primerov je že razvidno pravilo: Pri sestavljenih lastnih imenih (stvarnih in krajevnih) pišemo prvo besedo vedno z veliko začetnico, drugo (in ostale) pa samo takrat, kadar je že sama zase lastno ime. Pravda je občno ime, Slovenija pa lastno, zato je Družabna Pravda napačno. Španščina (in tudi mnogi drugi jeziki) pa so pravilo kar poenostavili, saj pišejo vse z

NEKAJ IZ GOSPODARSKEGA ŽIVLJENJA

V provinci Catamarca bodo v Collagasti zgradili nov jez, ki bo služil za namakanje polj. Gradbeno dela za jez so oddali na licitaciji za 30.700.000 pesov.

Pred 30. leti smo imeli Slovenci v Gorici 5 denarnih zavodov: Zadržno zvezo, Trgovsko-obrtno zadrugo, Centralno posojilnico, Goriško ljudsko posojilnico in Kmečko banko. Prve štiri, ki so imele lastne palače z lepimi dvoranami, je uničil fašizem, ostala je samo Kmečka banka. Ustanovili so jo voditelji kmečke stranke, ki sicer ni nikdar igrala posebne vloge na Goriškem, njih denarni zavod pa je ostal. Sicer je pod fašizmom živel kot navadna posojilnica in hranilnica, kot jih je bilo več podobnih na podeželju. Po drugi svetovni vojni pa je Kmečka banka uvedla pravo bančno, poslovanje. Iz letnega poročila je razvidno, da ima ta slovenska banka v Gorici 17.624.000 lir premoženja, upravlja pa 202 milijona tujega kapitala, od katerega je 112 milijonov lir hranilnih vlog, 90 milijonov lir pa vlog na tekoči račun. Poslovno leto 1958 je banka zaključila z 1.103.350 lirami dobička.

veliko: Justicia Social, República Popular de Eslovenia itd. Škoda, da nimamo tudi mi takega pravila, da bi bilo manj napak!

Kot vedno je tudi tu nekaj izjem. V navado je prišla tale pisava: Ljubljanski Zvon, Slovenska Matica, Kranjska Čebelica, Slovenski Narod (časopis).

Pri sestavljenih krajevnih imenih pišemo nekatere besede z veliko, ker jih "čutimo kot lastna imena" (tako razlaga SP), kot n. pr.: Bela, Bistrica, Gradec, Loka, Toplica (Koroška Bela, Birska Bistrica, Slovenj Gradec, Škofja Loka, Rimske Toplice).

Kako je pa s tujimi krajevnimi imeni? Kadar jih slovenimo, se ravnamo po našem pravilu (n. pr. Bodensko jezero, Indijski ocean), sicer pa moramo pisati tako, kot je prav v tistem jeziku (n. pr. Buenos Aires, Sierra Nevada).

Za razmišljanje: volilci — volivci, klopca — klopica. Kaj je pravilno?

V Jugoslaviji nameravajo letos zgraditi tri nove hidroelektrarne in sicer eno na Drini, eno v Dalmaciji in manjšo v Macedoniji.

Razmerje dolarja in arg. pesa je bilo 1. jan. 1959 ob odpravi uradnega kurza 1:65. Počasi pa je pričel dolar pridobivati na vrednosti in je ob koncu prejšnjega tedna razmerje bilo 1:78. Eden glavnih razlogov za padec pesa je skrajšnja sprememba uvoznih predpisov.

Denarni obtok v Argentini se je v tednu od 15.—23. aprila povečal za 771.200.000 pesov in dosegel 77.984.000.000 pesov. Ob pričetku leta je znašal denarni obtok 71.352.400.000 pesov. Vendar pa je se v zadnjem tednu povečala valutna rezerva za 188.900.000 pesov.

Geologi preučujejo sestav Krasa. Po njihovem mnenju so na Krasu, predvsem okoli Škocjana, pa tudi v postojnski in ljubljanski okolici velika ležišča pretrleja v globini kakih 3000 metrov.

PO ŠPORTNEM SVETU

(Nadaljevanje s 3. strani)

Boca Juniors si je osvojila 2. mesto v prvenstvu arg. nogometne zveze za l. 1958. Ker sta ob koncu tekmovanja imela Boca Juniors in San Lorenzo isto število točk, sta odigrala prejšnji teden dve tekm. V prvi je zmagal San Lorenzo s 4:3, v povratni pa Boca Juniors s 3:1. Po pravilniku si je osvojila 2. mesto Boca zaradi boljšega splošnega koeficienta.

Barcelona si je osvojila državno špansko nogometno prvenstvo, Wolverhampton Wanderers pa prvenstvo Angleške nog. lige.

V Capetownu bi moralo nastopiti na nogometnem turnirju moštvo Portuguesa iz Santosa (Brazil). Tamošnji prideljci pa so zahtevali, da morajo nastopiti v moštvo samo beli igralci. Zaradi tega sta brazilsko zun. ministrstvo in nog. zveza odredila, naj ne odigra Portuguesa nobenih tekem v Capetownu.

OBVESTILA

Jubilejni večer Slovenske kulturne akcije bo v soboto 2. maja ob 19 v dvorani na Junin 1063. To je tista dvorana, kjer je bila predstava komedije "Družba pri koktajlu", na vogalu Junin in Santa Fe, višina 2000. Privedite se bo začela točno ob napovedani uri.

Stalni odbor slovenskih socialnih dni v Argentini obvešča rojake, da je bilo na seji tega odbora dne 26. aprila t. l. sklenjeno, da se bo pripravil tudi v letošnjem letu socialni dan, ki bo sedmi po številu. Letošnji socialni dan bo ves posvečen "ženskemu vprašanju". Vršil se bo na tretjo nedeljo v mesecu septem-

bru t. j. 20. septembra. Podrobnosti bodo še objavljene. Že danes pa prosimo vse slovenske organizacije, da naj na ta dan ne sklicujejo svojih zborovanj.

Stalni odbor socialnih dni

Letošnji Slovenski dan je za nami. Pomno je dokazal, da je njegov namen pravičen, da nam je tak dan potreben in da rojaki pravilno razumejo nagibe prideljcev. Društvo Slovencev smatra za svojo dolžnost, da se iskreno zahvali vsem organizacijam, ki so nesebično in požrtvovalno sodelovale pri pripravah in izvedbi prireditve. Nič manjša zahvala gre posameznikom, ki so se trudili za uspeh prireditve, zlasti tudi našim gospodinjam, ki so pripravile, mnoge brez posebne prošnje, toliko okusnega pečiva. Finančni uspeh letošnje prireditve je presegel vse dosedanje. Čisti dobiček znaša 14.500.— pesov in bo v celoti namenjen pomoči potrebnim rojakom. Ko z zadovoljstvom ugotavljamo ta uspeh, se zahvaljujemo vsem: in obenem prosimo rojake, naj nikdar ne pozabijo na reveže med nami in ob vsaki priložnosti mislijo na to, kako bi njihovo revščino olajšali.

Ponovna prisrčna zahvala vsem!

Društvo Slovencev

Obvestilo vsem Slovincem! V pisarni Društva Slovencev se na prošnjo nove organizacije, ki ima namen zgraditi argentinsko-jugoslovansko bolnišnico, sprejemajo ob sobotah popoldne prijave naših rojakov (članov in nečlanov Društva Slovencev), ki bi želeli postati člani te organizacije. Prav tam bo vsakdo lahko tudi dobil podrobnejša pojasnila o tej važni socialni akciji. Društvo Slovencev.

V pisarni Društva Slovencev naj dvignijo svojo pošto: Štefanija Bitežnik, Emil Ivančič, Lado Jeriha, Janez Kregar, Jakob Kozel, Milan Kogovšek, Josip Kralj, Antonio Kukovica, Viktor Janez in Janko Lesar, Luis Lesar, Joško Muri, Rezka Medle, Vera Mizerit, Egidij Strupeh, Ivan Semenič, Franc Simonich, Franc Šega, Alfredo Uršič, Juan Zefran, Franc Ogorevc.

Mladinski odsek Društva Slovencev potrebuje za svoje šolske tečaje fotografije slovenskih krajev. Kdor bi jih mogel odstopiti, naj jih izroči v pisarni Društva Slovencev ali pa odbornikom DS ali pa učiteljskemu osebju.

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Milos Stare
Redactor: José Kroselj
Redacción y Administración:
Ramón Falcón 4158, Buenos Aires
Argentina

CORREO ARGENTINO Central B	FRANQUEO PAGADO Concesión N° 5775
	TARIFA REDUCIDA Concesión N° 3824
Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 613.742	

Če še nimaš v svoji knjižnici dr. Ahčinove Sociologije in Socialne ekonomije, ki jih kritika smatra za višek slovenske emigrantske ustvarjalnosti, potem ne odlašaj niti dneva z nakupom. Prvi zvezek Sociologije bo vsak čas pošel, ponatis pa v teh razmerah seveda ni mogoč.

Slovensko planinsko društvo sporoča svojim članom in prijateljem, da ima svojo redno družabno prireditev v soboto dne 20. junija ob 9 zvečer v klubu Excelsior, Calle Patricios 457, Santos Lugares.

Čas je zlato!
Zato ga ne izgublajte!
Čimprej si nabavite dobro

MOTORNO KOLO

pri Lojzetu Novaku

Izključno zastopstvo BUMAR, SRL

Avda de Mayo 302. T. E. 658-7083
Ramos Mejía

TUDI MOŽNOST DOLGOROČNEGA PLAČEVANJA!

JUBILEJNI VEČER

OB PETI OBLETNICI
SLOVENSKE KULTURNE AKCIJE
V SOBOTO DNE 2. MAJA 1959 ob 19. uri
TEATRO JUNIN, Junin 1063

Vse slovenske rojake vabimo na VSAKOLETNO ROMANJE

K MARIJI DEVICI V LUJAN

BO TO 10. MAJA, V NEDELJO PO VNEBOHODU GOSPODOVEM

Posebnega romarskega vlaka letos ne bo, ker primanjkuje železniških voz. Pač pa bo na razpolago večje število vagonov, za 500 oseb, ki jih bodo priključili na redni vlak, ki odhaja iz Once ob 7.05. Ustavi se le v Haedu (ob 7.26) in pride v Luján ob 8.34. Povratek s krajevnim vlakom iz Lujana ob 17.35. V Haedu ustavi vlak ob 18.52, na Once prispe ob 19.25. — Polovičnih otroških kart letos ni.

Vsem torej, ki jim je mogoče, svetujemo, da si organizirajo romanje iz svojih naselij naravnost v Luján.

Ker ne bomo delili ob priliki romanja nobenih posebnih tiskanih navodil, skrbno preberite vse, kar bo objavljenega v prihodnjih številkih "Oznarila".

JOZA VOMBERGAR

(15)

Zakleta Vernica

"Navsezadnje bodo ljudje še mislili, da sem ga jaz postavila!" se je šalila. "Le škoda, da bo kmalu skopnel in bo konec vaše "mojstrovine" — kakor je vse na svetu minljivo!" je končno pristavila. "Samo božja dela so trajna—"

Ni še povedala misli do kraja, ko je izza vogala bajte priletela močna kepa in sneženemu možu odbila klobuk z glave. Presenečeno smo se ozrli in zagledali Miha, ki se je pravkar pognal v strahopetni beg proti domu. A urni Tine je takoj skočil za njim, drugi pa smo ga prehiteli in mu zastavili pot. V trenutku je ležal Miha v snegu, in Tine mu je priložil dve, tri krepke za ušesa in ga neusmiljeno povaljal po snegu. Na njihovo srečo pa je takoj prihitela Alenka in Tinetu, strogo velela, naj pusti Miha v miru.

Čim pa se je Miha pobral, se je ves rdeč od jeze pognal k skladovnici Alenkinih drv, izdril iz nje debel oklešček ter ga s silo zagnal Tinetu v glavo. Toliko, da ni še Alenke zadel! Tine je bolestno kriknil in sezgrudil. A le za

trenutek. Takoj se je spet dvignil, si potipal boleče mesto na glavi in znova planil na Miha. Zdal smo mu še drugi priskočili v pomoč. Alenka je prvi hudo oklevajoče obstala — celo njej se je Mihovo dejanje zadelo presurovo in je najbrž smatrala naš in Tinetu nastop za upravičen. Verjetno, pa se je zbal, da bi v svoji nepremišljenosti in ihtil šli predaleč in je zato v skrbi zaklicala mimoidočemu Robasu, naj pomiri razburjene otroške duhove.

Krepki možakar, ki je z lahkoto nalagal centne vreče žita na ramo, kadar so ga omlatili in očistili pa ga nosil v žitno shrambo in mu tudi ni bila posebna težava, prestaviti za pol metra polno naloženega voza sena, če je bilo potrebno, je z eno roko pograbil Miha, z drugo pa Tineta za ovratnik in ju kakor punčke za igračo postavil vsakebi. Drugi smo se plaho umaknili za nekaj korakov in v širokem krogu gledali, kaj bo Robas napravil z obema fantoma.

Prihitela je Alenka in povedala, kaj

se je zgodilo. Pričelo se je nekakšno zasliševanje kakor pred sodiščem; Robas je igral tu vlogo sodnika in birača obenem. Najbolj je seveda verjel Alenkinim besedam, ki je branila Tineta, ni pa mu priznala pravice, da bi se sam znosil nad Mihom, čeprav bi Miha zavoljo svojega zlobnega in hudo nepremišljenega in nevarnega dejanja zaslužil pošteno kazen. Saj ni dosti manjkalo, da bi bil Tineta ubil, če bi ga bil oklešček z robom zadel v sence. Kakšna nesreča!...

Robas je opazil rdečo buško na Tinetovem čelu in ga je zato izpustil, Miha pa naložil tako krepke na zadnjo plat, da je Miha kar rjul. Nato ga je še pošteno okregal in mu zagrozil, da ga bo zatožil očetu, če si še kdaj drzne kaj podobnega storiti. Ko ga je izpustil, se je Miha brez moči in ves blede sesedel v sneg in pridušeno ihtel.

"Le počakaj me, Tine!" je začel znova groziti v onemogli jez. "To ti trikratno povrnem! Dozdaj sem molčal — zdaj pa bom po vsej vasi raztrobil, kako si s Kravnikovim Franceljnomo pa Jožem tukaj šel na sveti večer reševati zakleto kačo k Zatrepu... pa ste se lesene preklje tako ustrašili, da ste jo kakor zaj-

Sporočam rojakom, da bom od 4. maja dalje v pisarni zvečer od šestih do pol osmih. (Vsak dan razen ob sobotah)

Simon Rajer,

uradni prevajalec

Alsina 1418, 6. nadstropje, pisarna 3
T. E: 38 - 5860

V KORDOBSKIH HRIBIH

PRO DAM

v San Estebanu blizu železniške postaje, glavne ceste in reke San Jerónimo, 10.000 m² zemlje po \$ 2.— za kvadratni meter. Reflektanti dobe pojasnila in upravi Svobodne Slovenije. Lega izredno lepa, zemlja rodovitna.

III. Slovenski športni dnevi

ODBOJKA

V nedeljo dne 3. maja 1959 na igrišču NAŠ DOM V SAN JUSTO

Pričetek: dopoldne točno ob 10 uri, popoldne nadaljevanje od 15 uri.

Zadnja igra ob okrog 17 ure.

Tekmovanje je po izpadnem sistemu na dve izgubljeni tekmi.

Sodelujejo: SFZ Lanus, Mladinski dom, Zavodarij Adrogue, Naš dom, SFZ Moron.

Vstopnine ni. Za kritje stroškov se bodo pobirali prostovoljni prispevki.

ci ucvrli proti domu!... Strahopetci! Hoteli ste postati graščaki, seveda pa še za pastirje niste zakaj!..."

Medtem se je nabralo še več ljudi ob Robasu in paslo svojo radovednost ob otroškem prepiru. Na Mihove besede so se vsi glasno zasmeli.

Tinetu, Franceljno in meni je bilo, kot bi nas kdo z mrzlo vodo polil. Osramočeni in v zadregi smo gledali v tla in najraje bi se v dno zemlje pogreznili. Tako bo zdaj vsa vas in še okolica zvedela za naš ponesrečeni poizkus in se bo norčevala iz nas!...

"Kdo pa je bil tisti, ki nas je šel strašiti?" sem se takoj znašel. Vedel sem, da se bo Miha ustrašil teh besed, zakaj če zvedo za to norčijo njegovi ata, mu pravična kazen ne nide. In Dolinškovi ata niso poznali šale!

Tine in Francelj sta me začudeno in vprašujoče pogledala. To jima je bila zdaj presenetljiva novica.

"Jaz že ne... Lukačev Tone je bil", si je jecljajoč izmislil Miha, ki ga je moj očeček vidno spravil v zadrego in strah.

"Kako pa veš, da je bil Lukačev Tone?" nisem popustil.

"Ker... ker — mi je povedal..." se je lagal dalje.

Ljudje so se znova zasmeli, ker so v Mihovi zadregi takoj spoznali laž. Vsi pa so to lastnost pri njem dobro poznali.

"Ti si jih šel strašiti!" se je zabliskalo zdaj tudi Alenki in je z ostrim pogledom stopila predenj. "Ne laži! Resnico govori!"

Miha je zardel in potuhnjeno pogledal v tla.

"Grd si in poreden Miha!" ga je začela kregati Alenka. "Ali ne veš, da s takim strašenjem lahko komu nevarno škoduješ na zdravju? In to je greh! Sicer nisi premislil, ali... preveč si norčav in nelepe navade imaš. Zaslužil bi pošteno kazen, da bi v prihodnje bolje svoja dejanja premislil!..."

Na srečo ljudje niso razumeli, za kaj pravzaprav gre. Poznali so Mihove norčave navade in so menili, da gre za kako podobno njegovo dejanje in za otroški prepir, ki je temu sledil. Zato so po večini odhajali dalje in z nasmehom pripominjali: "Otročarije!" Tistim, ki so še ostali in radovedno vpraševali, za kaj gre, pa je Alenka hotela stvar pojasniti do kraja.